

„Народ“ излази свакога дана по подне.

Штампарија се налази у Франковој улици бр. 20.

Власник
КРСТА Ђ. МИЛЕТИЋ

НАРОД

ЈЕДНА СЕДНИЦА

Одбор за спољну политику у мађарској делегацији расправљао је о буџету министарства иностраних дела. Предложено је, да се министру Чернину изгласа поверење. После тога одбор је извештен да су за 10 дана обустављена непријатељства на руском фронту.

Барт је захтевао, да се делегација детаљно извести о саставу нове пољске државе и о њеним односима са аустроугарском монархијом.

Андраши жели, да се при закључивању мира поведе озбиљно рачуна о стратегијским интересима. Тражи да Аустрија задржи Ловћен, а да Италијани напусте Валону. Венецијански крајеви нека послуже Аустрији као залога, да ће Италија испунити тај услов. Препоручује да се учврсти савез са Немачком и да се одржи са Турском и Бугарском.

Кароли би хтео да зна, шта мисли Немачка са Белгијом. Верије да америчке припреме нису обичан „блеф“, већ да се Америка озбиљно спрема на рат. Боји се, да Америка не присили неутралне државе, да се подигну против централних сила.

Граф Тиса вели, да је загушљиву атмосферу у јулу месецу 1914. год. о којој је говорио Кароли, створио споразум, јер да су управни руски и француски кругови, услед интервенције Енглеске били уверени, да су они војничкијаки. Говорећи о Италији рекао је, да нема сумње да је за њу 1914. год. био наступио „казус федерис“. Вели да нема никакве опасности од преговора са новом руском владом, која је напустила досадању империјалистичку традицију руску. Вели да се Мађари радују ускрснућу Пољске државе и да желе, да она створи персоналну унију са Аустроугарском монархијом.

Затим је Чернин држао један дуг говор. Одговарајући Андрашију рекао је, да је Аустрија везана са Немачком у овом дефанзивном ар-

ту, као што је то већ наглашено у Рајхстагу. Вели, да се Аустрија налази у бољем положају него ли Немачка. Монархија је заузела простране непријатељске територије, док су све немачке колоније у рукама непријатеља. Логично је, вели даље, да Немачка неће закључити мир све дотле док јој се не врате њене колоније. Пориче да је политика монархије слаба и зависна од Немачке. »Ми се боримо наставно је министар, за одбрану Немачке и то као што је боримо и за одбрану своје државе; боримо се за Елзас и Лорен, као што се Немачка борила за Трст и Лавов. Не видим никакву разлику између Штрасбурга и Трста. Ако на бојном пољу наступи нова ситуација, што није искључено, и ако се на другим фронтовима десе велики догађаји, са пуно радости поздравићу онај час, кад се наша војска буде борила уз наше савезнике и на другим фронтовима. Ако у државама Споразума има још људи, који се надају, да ће нас успети раздвојити, ти су или слаби психолози или наивни.«

За Италију вели, да је у почетку рата могла да преговара са монархијом. Онда је она могла добити оно, што никад не би била у стању да оствари. Данас, у најбољем случају, може да постигне „статус квантанти“.

Чернин одбија Каролијеве приговоре, да је аустријска дипломација крива, што су Италија и Румунија пришли непријатељу. Вели, да аустријска дипломација није могла да измене уверења тих народа о унутрашњим приликама у Аустро-Угарској монархији.

Жали, што ће објава рата Америке Аустро-Угарској, имати жалосних последица за аустријске и мађарске поданике у Америци. У посланици председника Вилсона он примећује неки прогрес у питању о праву народа да слободно располажу својом судбином и сам преци-

зира своје идеје у томе питању. Он закључује, да се под тим изразом крије захтев, да се од Аустрије отргну разни делови њене територије и да јој се одузме право да слободно управља својом територијом и да уређује односе између поједињих народности међусобно и према држави. »Тај захтев садржи у себи негацију државне суверености и иде на то, да се на европској конференцији реши унутрашње и територијално питање Аустро-Угарске.«

Али једна страна држава не може захтевати да се меша у унутрашње ствари друге државе. Ову границу, у праву народа да слободно управља својом судбином, поставило је међународно право. Уређење односа између поједињих народности је унутрашње државно питање.

Изјављујем, да најенергичније одбијамо свако мешање у наше унутрашње ствари.«

ЧЕСИ И МАЂАРИ

Берн. — У Бечком парламенту поново је дошло на рад чешко питање. Посланик Странски држао је један одмереп или веома енергичан говор, у коме је напао нечврст и безобразан покушај Мађара, да угаше чешки покрет за слободом. Чеси — рекао је посланик Странски — најкад се нису одрекли своје националне и државне независности.

Пошто је расветљив чешке аспирације рекао је, да ће Немачки покушај против Чеха пропасти, јер се боре против правде, која је битни победнички елеменат у овоме светском рату.

Мађарска је земља тиранije и деспотизма. Дуализм аустро-мађарски створен је — рекао је гокорник непрестано прекидан од немачких посланика — да смогући превласт Немана у Аустрији и Мађара у Угарској над осталим народностима.«

МИР У ПОРТУГАЛИЈИ

Лисабон. — Званичан комунике: У целој земљи влада потпун мир. Пријем, којега је имала револуција, превазишао је свако очекивање. Сви политички елементи, који нису били приврженци старе владе, задовољни су са новим стањем. Револуционарни одбор, који

управља у име народа, ослободио је све политичке кривце, повратио је слободу штампе, одобрио повратак свим

протераним дописницима и укинуо декрет, којим се наређивало прогонство португалских свештеника, чиме се наносила велика увреда верској осетљивости католика. Одбор ће поштовати све уговоре и остаје веран савезу са Енглеском и другим народима, који су у рату против Немачке. Уверен је у победу над непријатељима слободе и поздравља португалске трупе, које се боре у Француској и Африци.

ДЕБАТА У РАЈХСТАГУ

Царих. — После говора канцеларског, развила се ве-

лија дискусија, у којој су учествовали представници свих странака.

Шајдеман је изјавио у име социјалиста:

»Немачка радничка класа радосно поздравља и помаже први корак ка миру. — Она нестројиво очекује дан када ће се француска и енглеска радници наћи на истом терену. Неодољива струја, која доносије у Русији, обузбе и стога нашу земљу. У овом рату Русија није побуђена.«

Фашбек је изјавио у име странке прогресиста:

»Наша влада, као и наш народ, готови су да закључи са нашим противницима један чистан споразум. Са задовољством поздрављамо канцеларске речи о предлогу у циљу пакифичког близежња.«

Наша је жеља да са руским народом живимо у трајном пријатељству и миру.«

ГОВОР ДР. ТРЕСИЋА ПАВИЧИЋА

(Наставак)

У јутру подземним ходницама вије било студено, јер су људи били увијек у таквој стисци, да је врак био вапуњен неком топлом парам, као у парвој купељи, кроз који

су из овог кухњога зрака и из труле сламе, заражене бактеријама пјегава тифа, што прије дођу у кладну земљу.

Мртиви Арада рачунају се на три до четири тасуће. Многи умирају и након што бијаху отпуштени из Арада, услијед претрпљених невоља, као трговац Конић из Грађашке, која је сакупио још татама толико силе, да дође до куће и умре у своме кревету.

Као свједоке за се ове грозоте паваћи подначелници босанске Грађашке г. Ђорђа Ђурића и љекаре дра Владислава Кујунџића, дра Боконића и др. Јову Малића, који су били затворени у Араду.

VI.

ГРОЗОТЕ ДОБОЈА

У Добоју је било и грозније. Његова је оклина највећа некропола невиних жртава овог ужасног времена. Ту стиже на 27. децембра 1915. транспорт српских и црногорских заробљеника, са којима је дошло много Босанаца и Херцеговца, што не морају оставити свој завичај на граници. Сви, жене, старији, дјеца, мордоше путовати у отвореним маршијским колима, изложени студени, киши, вјетровима, глади, жеђи, несну. Па ипак све су те муке била шала, прама вужди, што су

корали у јестим колима обављати све своје тјелесне потребе; госпође пре очима муникараца и обратно. (Чујте! Чујте!)

Затворите их у бараке, које су прве служиле за пољску болницу, заражене свим којеким болестима, никад не дезинфекциране, ни сашћене, а пуне ћубрета. Брзо стадоне харати грижа, пјес-

тава тифус, прне козице и колера. Све је вријло свим могућим врстама гамеда. Тада се чувари смиловаше, нарекуше ка се женске скуку голе до коже, те се забављаху стрижењем њихових коса и длака на споловима, уз неописиву женску вриску. Напон-кон им стадоше власторучно мазати споловила неком машку и то врло радикално: толика је била њихова скрб за чистоћу ових биједница. (По-клице!)

Пошто је раззерватна запо-вијед војне команде у Сара-јеву наређивала да се нај-строжи и на најдраконичнији начин поступа са овим уапшеницима, то није било пропуштене ништа, да се овај јадници што прије отпреме на друга свијет. Као најзгодније и најуносније средство одабраше глад. Женама са четворо петеро дјече давало се један војнички хљеб сваких пет дана. Не добише ли-мених здјелица, него су моради узимата храну у гнусним кутијама од конзерве. И какву храну! Кад је лекар др. Ге-бер видио њихову јуху, даде излити двије три кутије, да види каква је то текућина и рече, да он не би у таквој водурини ни своје чизме о прао. Дјече кулаху и питаху од матера кружа, а мајке ну-ђаху само сузе. Често се је догодило, да је мајка била већ мртва, а дијете ју трагало да ју пробуди и плачући тражи-ло хљеба.

Из почетка се је умирало по 15 до 20 даноније. На 5. априла 1916. умрјеше 92. Јевшиће провађаху на гомиле на бајелу дану, у колаца кроз улице Добоја, на ужас његова становништва. По про-цијени вјеродостојних људи ту је изгубило живот преко 5000 недужних жртава. За грозоте Добоја могао бих навести само свидока: краткоће ради спомињем само попа Славка Трнинића.

ИЗ РУСИЈЕ

Лондон. — Троцки је наредио једним телеграмом свим руским преставницима на стране, да воде политику большевика; у противном случају да поднесу оставку. Руско посланство у Лондону сматра, да се довољно катего-рички изјаснило про-тив политike Троцког. Неће водити никаквог рачуна о овоме телеграму, нити ће на њега одговорити.

Руски дипломате у Лондону виде, у поку-шају немачке владе да склопи мир са агенти-ма које она плаћа, очајан напор да се Немачка извуче из тешке ситуације, у којој се на-лази.

Лондон. — »Морнинг Пост« јавља из Шток-холма: Путници, који су дошли из Петрограда пријају, да су неко-лико немачких офици-

ра уредовима максималиста за време њихове побуне. Леш једног немачког официра нађен је на Невском Проспекту.

Петроград. — »Совјет и народни комесари упутили су важан проглас цело купном народу, посланицима »Совјета«, радницима и сељацима. Из прогласа се види, да су максималисти веома немирни, јер се признаје да је један велики део Русије спреман да се коалира против максималистичке диктатуре.

Констатује се отворено да је у области Дона рат настање, и да се пречи довољ брашина у Петроград.

Проглас даље говори о десетинама милиона стављених на расположење генералима, који су против максималистичке владе. Завршава да је револуција у опасности, и да је проглашено опсадно стање у провинцијама Дона и Урала.

Овај проглас најбоље доказује, да се цела Русија није покорила максималистичкој управи.

Петроград. — Говорећи пред огромним збором од више од 100000 лица, која су протестовала против максималистичког рада, Чернов је изјавио: Нечастан мир, то је мир, који максималисти просе у Немаца. Кајзер ће доцније моћи увек рећи да се Русија отресла царистичког јарма да би потпала под максималистички.

Лондон. — Према ве-стима енглеских дописника из Петрограда, Троцки није у стању да потпуно проведе свој пацифистички програм, јер не може да се не интересује аспирација ма других народа, који теже за слободом и независношћу.

У разговору са до-писником »Тајмса« признао је, да се Арабљанима, Јерменима и Јеврејима не може одрећи право на независност.

ПЕТРОГРАД. — Аустронемачки заробљеници напуштају логоре и крећу се слободно по целoj Русији.

ПЕТРОГРАД. — Лењин је објавио закон о одвајању цркве од државе.

Петроград. — Држи се да Уставотворна Скупштина неће бити сазвана. — Лењин спрема декрет, којим се наређује одузимање свих приватних добара, који се налазе у банкама.

Петроградски савет је та-које великом већином одлучио да тражи да се одмах објави народу декрет, којим се ка детска странка искључује из Уставотворне Скупштине, по-што се сматрају за неприја-теље народа.

Париз. — Козачка и пољска војска, које је устала против максималиста до стиже 400.000 људи. Козачке трупе блокирале су Ростов. Каледин, уз сарадњу генерала Алексијева и Деникина, као и бившег председника Думе Розданка, управља операцијама у Новој Черканску.

Цирих. — »Берлинер Тагблат«, коментаришући руско немачке преговоре, каже: Примирје је особито пријатна чињеница, али народ не сме да се занесе несигурним изгледима. Морамо знати да се налазимо пред огромним тешкоћама.

СРОСКИ ЗВАНИЧАН ИЗВЕШТАЈ

6. децембра нема ништа важно

БЕЧКЕ НЕВОЉЕ

Цирих. — Под председништвом министра председника Сајдлера, одржан је у Бечу збор преставника владе и престонице, на коме је дискутован проблем о исхрани Беча, који постаје из дана у дан све тежи. Преседник општине, Вајскирхнер, држао је врло дуг говор, у коме је изнео данашње стање у Бечу, који је остао без икакве резерве у брашну. Велика је опасност — додао је председник — да једног дана Беч не остане без залогаја хлеба. Потребно је с тога да се повећа оброк кромпира.

Данас, сваки бечки грађанин прими увек рећи да се Русија отресла царистичког јарма да би потпала под максималистички. Што се тиче млека, Беч је у страшној ситуацији, јер место 900.000 литара млека, колико му је свакога дана потребно, једва добија 174 хиљаде. Од овога резервише се 140.000 литара за старце и децу, тако, да за остало становништво, које броји око 2 и по милиона душа остаје свега око 30.000 литара.

Др. Вајскирхнер споменује, да је бечка општина скло-пала више уговора са Мађарском због снабдевања престонице са поврћем, и да Мађарска те уговоре није никад испунила, налазећи увек разне изговоре. Колико је Мађарска цохданост, може да нас увери пример са уговором, према коме је Мађарска требала да лиферује 150.000 питомих зечева. Због претеране цене, коју је Мађарска влада тражила, овај уговор није био испуњен.

Др. Вајскирхнер је завршио, позивајући владу, да предузме најенергичније мере, како би се поправило данашње очајно стање у коме се престоница налази.

Шеф за исхрану генерал Хефер рекао је, да је влада већ започела преговоре са Мађарском, да би појавила жалосно стање у Бечу. Додао је да је данашња оскудица у брашну последица рјаве жеље у Румунији. Због садашњих прилика у Немачкој, неће се моћи више од ње да

добије на килограм жита. Ве-де, да ће већи део плене из Италије припадти Аустрији.

Вишне говорнике жестоко је напало мађарску владу, која својим држањем жели да умори глађу Аустрију, и да је тако присили на што веће политичке уступке.

Оштанско одборништво Дорн нада се, да ће влада у својим преговорима са Русима поставити као први услов, да Руси уступе велику количину хране, како би се поправило стање у Аустрији.

У Аустрији биће уведена карте за јаја. Свако лице добијаће по једно јаје недељно.

Јављају из Будимпеште, да су фабрике гаса због квара у машинама прекинуле сваки рад. Према званичном извештају, квар је проузрокован због рђавог фталитета угља, која је послат из Немачке.

САОПШТЕЊА

Сима М. Габриј. X дивизија бр. п. 711 моли свакога који шта зна о Ристи Годоровићу добровољцу да га о томе извести.

Милан А. Стефановић има у Конзулату карту од оца Алексе адвоката.

Младен Глишић коморџија бригадир пуковник даје адресу Обрену Јеркићу бр. п. 216., или Малану Н. Илићу словослагачу листа »Народ« у Солуну.

Конзулат позива родитеље и сроднике деце, која се налазе у Швајцарској под покровитељством г. Рајса и г-ђиће Комб, да дођу у недељу 10.12. и пре подне у 11 часова у Конзулат, где ће добити обавештења о својој деци од г-ђиће Комб.

ЗВАНИЧНИ ИЗВЕШТАЈИ

ФРАНЦУСКИ КОМИНИКЕ

Немачка артиљерија, успешно тучена нашом артиљеријом, бомбардовала је синоћ наше прве линије јужно од Живенкура и у Аргони код Фур де Пари. На овој последњој тачки покушали су Немци силом да заузму наше положаје, али смо их два пута одбили задавши им тешке губитке.

На секторима Флиреј и Нори, у Лорену, наше су патроле задобиле заробљеника, од којих један официр.

На осталом делу фронта ништа важно.

Авијатика. — У ноћи 5. децембра немачки су

аероплани бацили преко 50 бомба у околини Денкерка. До сад није јављено да је било жртава.

ЕНГЛЕСКИ КОМИНИКЕ

Ништа важно на западном фронту.

ИТАЛИЈАНСКИ КОМИНИКЕ

На Кланцу Каприје и вису Пертика непријатељ је једном крвавом акцијом, која је трајала целог дана, покушао да продужи на југ своју линију. Успео је само на левом крилу да нешто напредује, оставивши око 100 заробљеника. На десном крају не-пријатељски напори су прошли. Приликом покушаја прелазе Старе Пјаве било је јаких локалних борба, у којима смо добили заробљенике.

НАЈНОВИЈЕ ВЕСТИ

ПАРИЗ. — »Либерте« дознаје, да ће Америка за најкраће време предузети поморску акцију у Средозејном Мору. Њени авијатичари узеће учешћа на италијанском фронту.

ЛОНДОН. — Од 4.500 трговачких бродова, који су од априла до 16. октобра саобраћали са Норвешком, није ни један потопљен од сумарена. Од када је уведен систем пратње до 1. децембра пропало је мање од један и по проценат тетретних лађа.

ЖЕНЕВА. — »Форверц« скреће влади пажњу да је вероватна контрапреволуција у Русији и да влада, која жели мир може бити збачена. Зато »Форверц« саветује, да се не треба одавати сувишним надама, како не би наступило горко разочарење.

ЛОНДОН. — Већи број немачких аероплана покушао је да нападне Лондон. Само пет њих стигло је до престонице. Бомбе су називале пожаре али је штета мала. Погинуло

је 10 а тешко рањено 70 лица. — Један авион је оборен а вероватно и још један.

ЛОНДОН. — Доњи Дом држао је тајну седницу, на којој се претресла интерпелација коју је поднео посланик Кинг о политици владе Лојда Џорџа.

БЕРН. — У Варшави су прошле недеље студенти одржали велике манифестације у корист интернираних. Дошло је до крвавих сукоба између жандарма и манифестаната. Има доста мртвих и рањених.

РИМ. — У Бечу је одржан велики ратни савет, под председништвом цара Карла. На њему су учествовали граф Чернин и маршал Хенцendorf.

АТИНА. — Поштанска авијатичарска служба између Атина и Солуна почне око 20. децембра. Пут ће трајати око три сата.

МАДРИД. — У повратку из Америке, потопљена је шпанска лађа »Клаудија«. Од граната је погинуло 8 морнара.

МАДРИДСКИ ОГЛАСИ

ЕМАНУЕЛ ЕКОНОМ, париски зубни лекар — Игњатијевић бр. 301, према од 9.12. пре, и 26 часова по подне.

3 - 5